

**РЕГУЛЮВАННЯ ІМПОРТУ М'ЯСА ТА
М'ЯСОПРОДУКТІВ – АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА
ПРОДОВОЛЬЧОГО МАРКЕТИНГУ**

**ДОБРЯНСЬКА Н.А., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
НІКІФОРЧУК А.А., АСИСТЕНТ,
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Викладено результати дослідження напрямів регулювання імпорту м'яса та м'ясопродуктів України в умовах інтеграції в європейський економічний простір. Відображено досвід європейських країн, які активно застосовують практику товарних інтервенцій з використанням імпортованої продукції в якості інструмента врівноваження ринку.

The results of research directions of adjusting of import of meat and meat products of Ukraine are expounded in the conditions of integration in European economic space. The experience of European countries was reflected where practically applied the commodity interventions with the use of the imported products.

Постановка проблеми. Однією із основних цілей аграрної політики України є забезпечення продовольчої безпеки держави. Серед сегментів ринку сільськогосподарської сировини і продовольства особливе місце займає ринок м'яса і м'ясопродуктів, який традиційно відноситься до найбільш складних як з точки саморегулювання, так і механізмів впливу на нього, у тому числі державних важелів втручання. Споживання м'яса і м'ясопродуктів населенням України є традиційно важливим ще і з точки зору національних особливостей, пов'язаних із певними пріоритетами його вживання за окремими сегментами ринку, якими традиційно є свинини, яловичина і курятини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема регулювання агропродовольчого ринку у цілому та окремих його складових, у тому числі в контексті впливу зовнішньоекономічних чинників експорту-імпорту займає провідне місце в роботах багатьох вітчизняних вчених, зокрема В.Г. Андрійчука, В.І.Власова, В.П. Галушко, С.М. Квапі, І.І. Лукінова, Т.О. Остапко, Г.В. Черевко, О.М. Шпичака та інших.

Водночас, на нашу думку, саме недостатня наукова і практична увага приділяється сьогодні в Україні, і особливо після вступу до СОТ, аналізу наслідків застосування інструментів державного регулювання та їх впливу на формування конкуренції та, водночас, ринкової рівноваги на продовольчих ринках. При цьому неоднозначні оцінки експертів щодо обсягів міжнародного імпорту м'яса послужили основною причиною даного наукового дослідження.

Постановка завдання є розробка рекомендацій щодо формування пропозиції на внутрішньому ринку м'яса з урахуванням обсягів і структури імпорту для забезпечення збалансованості внутрішнього споживання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як відомо, для будь-якої економічної моделі розвитку суспільства особливо актуальною є проблема формування ринкової рівноваги. Для реалізації цієї мети необхідним є запровадження механізмів збалансування попиту і пропозиції, зокрема програмного планування здійснення товарних і фінансових інтервенцій, а також удосконалення правових аспектів діяльності аграрних бірж, функціями яких є формування обмінних процесів на ринках сільськогосподарської сировини та продовольчих товарів, а також матеріально-технічних ресурсів для АПК, сприяння просування продукції на зовнішні ринки, утворення сприятливого для вітчизняного сільськогосподарського ринку експортно-імпортного режиму в умовах членства у СОТ.

У світі виробництво м'яса коливається на рівні 53-54 млн. т на рік. Однак виробництво на душу населення у різних країнах відрізняється у рази. Так, середній показник виробництва м'яса на душу населення у світі складає 33,2 кг на рік, у країнах ЄС - 83,5 кг, у Китаї - 29,4 кг, у Данії - 326,9 кг, у Бельгії - 144,2 кг, в Україні - 52 кг [1].

Характеризуючи внутрішній ринок м'яса та м'ясопродуктів зауважимо, що протягом останніх 3-5 років на ньому відбуваються щорічні позитивні зміни у збільшенні загальних обсягів виробництва м'яса. Так, рівень споживання м'яса на одну особу за період з 2002 року до 2008 року збільшився на 57,6 % (табл. 1).

Таблиця 1

**Загальна характеристика споживання м'яса в Україні,
ЄС та світі, з урахуванням нормативів споживання,
кг на одну особу**

Показники	Роки							2008р. до 2002р., %
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Норма споживання (Україна)	82	82	82	82	82	82	82	-
Мінімальний допустимий обсяг споживання (Україна)	64	64	64	64	64	64	64	-
Імпорт м'яса (Україна)	22	23	24	25	26	29	35	159,1
Середнє споживання м'яса в світі	31	32	32	32	33	33,2	33,2	107,1
Середнє споживання м'яса в ЄС	91	91	73	77	80	82	83,5	91,8
Фактичне споживання (Україна)	33	30	35	39	43	47	52	157,6
Виробництво на одну особу (Україна)	30,8	34,4	33,8	34	37	41	46	149,4

На сьогоднішній день задоволення потреби у відповідності із існуючими медичними нормами споживання продуктів харчування у м'ясі складає 63,4 %, при цьому відмічається зростання частки окремих видів м'яса в структурі споживання.

З точки зору мікроекономічної оцінки необхідно узагальнити, що ринок м'яса - це ринок монополістичної конкуренції, окрім ринку курятини, який слід оцінювати як ринок олігополії.

Протягом останніх п'ятнадцяти років відбулися суттєві зміни у співвідношеннях середніх цін реалізації худоби та птиці. Так, нині співвідношення ціни реалізації свинини відповідно до м'яса яловичини та птиці є 1:0,6:0,7; в той час як у 1996 р. таке співвідношення становило відповідно 1:0,6:1,2 відповідно. Підприємства птахівничої галузі відповідно до інтенсивних технологій, побудованих, в тому числі, на стимуляторах росту та біодобавках довели виробничий цикл до 46 днів. Вони зацікавлені вирощувати птицю в більших обсягах, так як більш дешева ціна в порівнянні з іншими видами худоби забезпечить їм кращий збут своєї продукції та відповідно швидший обіг капіталу.

В цілому імпорт за своїм призначенням має підсилити формування сукупної пропозиції на ринку м'яса як за обсягами так і за окремими сегментами м'яса, оскільки попит протягом останніх років має тенденцію до випередження. Порівнюючи формування ринків в Україні та ЄС зауважимо, що механізм товарної інтервенції і на ринках більш "стабільних" з точки зору виробництва використовується в якості "стабілізатора" ринкового попиту [2].

Основними гравцями на світовому ринку м'яса традиційно є визначена група країн, які з року в рік нарощують обсяги виробництва. До них ми можемо віднести США, Бразилію, Канаду, Аргентину, Європейський Союз, Китай. До 2005 року Україна входила до числа нетто-експортерів окремих видів м'яса, а на сьогоднішній день Україна розглядається, як країна нетто-імпортер [3].

Європейський Союз для України продовжує бути важливим торгівельним партнером. Аналіз зовнішньоторговельного обігу між Україною та ЄС свідчить про значне переважання імпорту над експортом однак продовольча складова торгівлі показує на певну перевагу українського експорту над імпортом.

Висновки. Дослідження показало, що найбільш ефективними з точки зору стимулювання економічної інтеграції ЄС і України стане зняття нетарифних обмежень, які суттєво обмежують зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів підприємництва. Основними проблемами, які постають перед Україною в процесі інтеграції в світовий економічний простір є

вимоги щодо економіки країни, як диверсифікованої відкритої, конкурентоспроможної, що поважає міжнародні та європейські стандарти управління економікою та бізнесом.

Однією з основних перешкод для українського експорту до ЄС являється невідповідність вітчизняної продукції стандартам якості, прийнятим в ЄС. На цей час лише 52% українських стандартів для сільськогосподарської продукції гармонізовано з міжнародними, для харчової промисловості показник становить 29%. Зауважимо, що сама перспектива створення зони вільної торгівлі Україна - ЄС містить в собі значні можливості, однак і потужні виклики для формування внутрішньої політики стосовно регулювання та стимулювання розвитку окремих ринків м'ясної продукції.

Розвиток внутрішнього ринку у перспективі, має ґрунтуватись на необхідності зміни його структури в напрямку уникнення імпорту курятини. Цей науковий висновок можна пояснити по-перше, зростанням обсягів внутрішнього виробництва, по-друге, нашим прагненням збалансувати споживання м'яса за видами на національному продовольчому ринку і по-третє, спільним бажанням українських виробників і споживачів уникнути імпорту неякісного м'яса і продуктів його переробки. За основу вивчення нами були взяті існуючі тенденції розвитку ринку в тому числі темпи постійного протягом останніх років зростання внутрішнього виробництва м'яса птиці, а також об'єктивна необхідність покращання якісного складу м'яса за видами у структурі споживання населенням України.

Література.

1. <http://www.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Державного комітету статистики України.
2. Павленко О.М. Важливість імпорту для збалансування ринку м'яса / О.М. Павленко // Економіка АПК. – 2009. - №6.- с.56-58.
3. Павленко О.М. Дослідження конкурентоспроможності вітчизняного агропродовольчого виробництва на ринках ЄС / О.М. Павленко // Вісник аграрної науки. – 2008. - №3.- с.81-84.